

О. Л. МАЧУШНИК

**ПСИХОЛОГІЯ ХУДОЖНЬОЇ
ТВОРЧОСТІ: ТЕСТИ ДЛЯ
ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ**

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка

О. Л. МАЧУШНИК

**ПСИХОЛОГІЯ ХУДОЖНЬОЇ
ТВОРЧОСТІ: ТЕСТИ ДЛЯ
ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ**

Навчально-методичний посібник

Житомир
Вид-во ЖДУ імені Івана Франка
2018

УДК 159.928.23:159.9.072
М 37

*Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного
університету імені Івана Франка
(протокол № 2 від 28 вересня 2018 р.)*

Рецензенти:

О. Ю. Булгакова – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Одеського національного політехнічного університету;
Л. А. Кльоц – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Комунального закладу «Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Житомирської Обласної Ради;
І. М. Тичина – кандидат психологічних наук, доцент кафедри теоретичної та практичної психології Житомирського державного університету імені Івана Франка;
В. В. Павленко – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Мачушник О. Л.

М 37 Психологія художньої творчості: тести для перевірки знань. Навчально-методичний посібник / О. Л. Мачушник – Житомир: ЖДУ імені Івана Франка, 2018. – 49 с.

У посібнику вміщено тести до курсу «Психологія художньої творчості», які допоможуть глибше засвоїти теоретичний матеріал курсу, перевірити наявний рівень знань, виявити прогалини та самостійно підвищити знання з даного курсу.

Для викладачів, вчителів, аспірантів та студентів – майбутніх психологів та педагогів, а також для усіх, хто зацікавлений у психологічних знаннях.

УДК 159.928.23:159.9.072

©Мачушник О. Л., 2018

ЗМІСТ

Передмова	4
Інформаційний обсяг навчальної дисципліни	7
Тестові завдання до тем	17
Відповіді до тестів	44
Список рекомендованої літератури та інформаційних ресурсів	45

Передмова

Підвищення вимог до професіоналізму фахівця веде до необхідності досконалого оволодіння ним необхідними знаннями, вміннями та навичками ще на етапі навчання у вищій школі, на етапі початкового професійного становлення. Вимоги до професії педагога є багатограними. Молодий фахівець з перших днів роботи вже має вміти адекватно й професійно відповідати на професійні виклики та задовольняти специфічні вимоги своєї професії. Тому успішність фахової підготовки майбутнього спеціаліста є основною метою навчального процесу у вищому навчальному закладі.

Майбутній фахівець повинен бути грамотним, кваліфікованим, впевненим у собі та своїх знаннях. Це досягається копіткою самостійною працею із набуття необхідних знань і навичок та роботою із самовиховання. Цьому також має допомагати вся організація навчального процесу у вищій школі. Особливо пильну увагу слід надати якості професійного зростання майбутніх фахівців соціальної галузі, які працюватимуть у сфері навчання, виховання та розвитку майбутніх громадян нашої держави. Саме вони плекатимуть наступні покоління та мають забезпечити їх найкращий розвиток та фізичне і духовне зростання. Переоцінити їх роль у цьому процесі важко, а недооцінити – надто легко. При тому, що повинна бути забезпечена і матеріально-технічна, і наукова, і методична база для цього, часто зіштовхуємося з недофінансуванням чи із нерозумінням надзвичайної ролі вчителів чи інших працівників цієї сфери. Між тим, пильна увага до цього питання як науковців, так і управлінців невідворотно приносить свої плоди у вигляді пришвидшення технічного, наукового та культурного прогресу у державі і у світі в цілому. Тому таку пильну увагу покращенню підготовки спеціалістів ще на етапі навчання у вищому навчальному закладі приділяють і освітяни, і науковці різноманітних профілів.

Вважаємо, що цій меті слугуватиме також і поява даного посібника, який дасть можливість студентам самостійно перевірити свої знання, що

змінити підхід до навчання або покращити рівень засвоєння інформації з даного курсу, і загалом.

Запропонований посібник призначений для самостійної роботи студентів – майбутніх педагогів, психологів, соціальних педагогів у процесі їхнього засвоєння курсу «Психологія художньої творчості».

Основною метою курсу «Психологія художньої творчості» є надання майбутнім фахівцям знань про особливості творчої діяльності, вікові прояви форм творчості у дітей та формування умінь сприяти її розвитку у дітей.

Даний посібник побудовано за принципом програмованої перевірки знань з усіх тем курсу, що дозволяє студенту самостійно перевірити, наскільки повно він засвоїв матеріал, що вивчається, та які питання вимагають від нього більш пильної уваги. У посібнику подано 100 тестів з усіх тем курсу.

Дані тестові завдання побудовані так, щоб студентам потрібно було знайти лише один з чотирьох запропонованих, найбільш правильний варіант відповіді на тест. Складність розв'язання тестів полягає у тому, що часто усі запропоновані відповіді можна розглядати як правильні, але вони можуть бути неповними, містити деякі неточності і т.д. Тобто інші три варіанти відповідей можуть не містити однозначно неправильну інформацію, просто вони не даватимуть вичерпну відповідь на питання тесту. Студентам слід звернути увагу на те, що правильною вважається відповідь:

- а) правильна по суті;
- б) найточніша із запропонованих;
- в) найповніша;
- г) найкраще сформульована.

Дані завдання в тестовій формі можуть бути застосовані для реалізації як навчальної, так і контролюючої функції. Посібник може бути використано як для поточного контролю та самоконтролю знань протягом семестру, так і при підготовці до заліку чи написання контрольних робіт. Методичні вказівки

до кожної теми спрямовують погляд студентів на важливі питання у кожній із них.

На наш погляд, даний посібник сприятиме більш поглибленому та усвідомленому засвоєнню майбутніми педагогами логічного змісту даного курсу.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Психологія художньої творчості – навчальна дисципліна, що забезпечує необхідну підготовку майбутніх педагогів у галузі психології. **Предметом** курсу є вивчення особливостей художньої творчості, її складових, явищ, що сприяють її прояву або перешкоджають цьому.

Основні акценти у вивченні дисципліни робляться на виділенні основних моментів, засвоєнні категоріально-термінологічного апарату психології художньої творчості, ключових понять і закономірностей. В основу викладання навчального матеріалу закладені такі методологічні принципи, як принцип єдності свідомості і діяльності, принцип детермінізму та генетичний принцип. Психічні феномени розглядаються у взаємозв'язках та в розвитку, показуються основні детермінанти генезису психологічних властивостей та процесів, що сприяє формуванню професійної спрямованості психологічних знань.

Основною метою курсу є озброєння майбутніх фахівців базовими знаннями про особливості художньої творчості, про розвиток та особливості творчої діяльності, методи її вивчення та стимулювання, вікові прояви форм творчості, формування умінь сприяти її розвиткові у дітей та розвивати творчість і креативність у дорослих.

Основні завдання курсу:

- надати студентам інформацію про місце та роль психології художньої творчості у їх підготовці до професійної діяльності;
- сформувати адекватні уявлення про значення художньої творчості для психічного розвитку людини;
- забезпечити оволодіння студентами навичками роботи з діагностування та розвитку та стимулювання художньої творчості дитини;
- надати студентам можливість застосувати здобуті знання, уміння та навички у практичній діяльності.

В результаті вивчення курсу студент повинен оволодіти такими знаннями, вміннями та навичками.

Знання: предмет і завдання психології художньої творчості як галузі психологічної науки; термінологічний апарат психології художньої творчості; основні методологічні принципи та положення; основні закономірності та властивості психічних пізнавальних процесів; методи дослідження особистості та діяльності, поняття про креативність; поняття про психічний стан.

Вміння: вільне та осмислене використання термінологічного апарату психології художньої творчості; добір відповідних методів згідно меті та завданням дослідження; аналізувати певні психологічні явища, давати їм обґрунтовану характеристику; використання адекватних методів вивчення психологічних феноменів; планування і проведення психологічних досліджень особливостей художньої творчості дитини; визначення характеристик та особливостей прояву різних психічних процесів, станів та властивостей людини у процесі художньої творчості; підбір відповідних розвиваючих засобів та прийомів; визначення рівня розвитку психічних пізнавальних процесів учнів (мислення, уяви); дослідження здібностей, креативності особистості на різних вікових етапах; вимірювання інтересів, ціннісно-мотиваційної сфери особистості; аналіз психічного стану, вивчення індивідуально – психологічних особливостей дитини; аналіз певних психологічних явищ, вміння давати їм обґрунтовану характеристику; ґрунтовна інтерпретація та отриманих даних.

Навички: розробка плану спостереження, бесіди із врахуванням особливостей вікового та індивідуального розвитку дітей і школярів; планування та проведення вивчення художньої творчості особистості; розробка власних та модифікація існуючих методик діагностики та розвитку художньої творчості згідно визначеної мети; підбір методик дослідження

особистості згідно індивідуальних та вікових особливостей; аналіз отриманих даних.

Змістовий модуль 1. «Психологія творчості, креативності, здібностей»

Тема 1: Предмет та завдання психології творчості.

Предмет психології художньої творчості, її мета, завдання. Творчість та її психологічна характеристика. Психологія творчої діяльності. Теорії творчості. Види творчості. Рівні, типи творчості. Поняття про здібності. Творчість та діяльність людини. Перші дослідники творчості людини. Поняття про креативність.

Тема 2: Мотивація творчої діяльності.

Творчість та компетентність. Шляхи керування творчістю. Колективна творчість. Творча продуктивність та вік. Творчість та тривалість життя. Завади для творчості.

Тема 3: Психологічна характеристика творчого процесу.

Етапи творчого процесу. Фактори, що негативно впливають на перебіг творчої діяльності. Методи вивчення творчого процесу. Фантазія як творчий процес. Вікові особливості уяви. Інсайт у творчому процесі. Типи творчих людей. Несвідоме у творчій діяльності. Мрія як вид уяви.

Тема 4: Творчість та емоції. Творчі стани. Творчий потенціал людини.

Роль емоцій у творчості. Інтелектуальні емоції (інтерес, подив, натхнення, задоволення, радість). Тривога, фрустровані емоції. Загальні та спеціальні здібності, талант, геніальність. Види здібностей (творчі здібності, талант, геніальність). Структура здібностей.

Тема 5: Творчий потенціал людини.

Загальні та спеціальні здібності, таланти, геніальність. Види здібностей. Методи оцінювання творчих здібностей. Креативність, дивергентне мислення, інші креативні здібності.

Методичні вказівки для ознайомлення з темами курсу та виконання тестових завдань

Тема 1: Предмет та завдання психології творчості.

Мета: отримати уявлення про предмет, об'єкт та завдання психології творчості.

Професійна спрямованість: отримання початкових уявлень про предмет та завдання курсу.

Основні поняття: творчість, креативність, здібності.

План:

1. Творчість та її психологічна характеристика.
2. Психологія творчої діяльності.
3. Теорії творчості.
4. Види творчості.
5. Рівні, типи творчості.

Питання з теми, що виносяться на самостійне опрацювання:

1. Поняття про здібності.

При вивченні даної теми особливу увагу студентам слід приділити питанню характеристик творчої діяльності. Необхідно домогтися розмежування понять репродуктивна діяльність та продуктивна. Також пильної уваги вимагає питання про види людських здібностей, так як дослідниками запропонована їх класифікація залежно від критерію. Варто

також уважно проаналізувати підходи дослідників до природи креативності.

Запитання для самоаналізу та самоперевірки:

1. Чи правильно зводити творчість лише до діяльності людини?
2. Здобутки перших дослідників творчості людини.

Завдання для виконання:

1. Виділити основні ознаки творчої діяльності та порівняти їх зі складовими діяльності.
2. Проаналізувати зарубіжні та вітчизняні теорії творчості.

Поточні контрольні запитання:

1. Проаналізувати рівні творчості (обдарованість, талант, геніальність), порівняти їх, вказавши на їх схожі та відмінні ознаки.
2. Навести приклади сучасних творчих особистостей, які мають певний рівень творчості. Обґрунтувати свій вибір.

Тема 2: Мотивація творчої діяльності.

Мета: отримати уявлення про внутрішню та зовнішню можливість стимулювання творчої діяльності.

Професійна спрямованість: отримання знань про можливість впливу на творчу діяльність.

Основні поняття: психодіагностичний метод, мотив, мотивація, творчість, компетентність.

План:

1. Творчість та компетентність.
2. Шляхи керування творчістю.
3. Колективна творчість.

Питання з теми, що виносяться на самостійне опрацювання:

1. Творча продуктивність та вік.
2. Творчість та тривалість життя.

Дана тема є цікавою з питання шляхів керування творчістю людини, що завжди звертало на себе пильні погляди не лише науковців психолого-педагогічного профілю, але й митців, дослідників, науковців інших напрямків. Цікавими будуть відомості про найкращий вік творчої активності та продуктивності, а також про зв'язок творчості та тривалості життя, і не лише продуктивного. Питання про завади творчості слугує пересторогою для молоді.

Запитання для самоаналізу та самоперевірки:

1. Що заважає творчості?

Завдання для виконання:

1. Проаналізувати, як пов'язані творча продуктивність та вік людини.
2. Довести, чи існує зв'язок між творчістю людини та тривалістю її життя.

Поточні контрольні запитання:

1. Визначити необхідні та достатні умови для успішного протікання творчої діяльності (таблиця).
2. Виділити чинники, які заважають та перешкоджають вдалому протіканню творчої діяльності.

Тема 3: Психологічна характеристика творчого процесу.

Мета: отримати основні відомості про методи вивчення процесу творчості та процес творчості.

Професійна спрямованість: розуміння необхідності вивчення основних характеристика творчого процесу задля кращого його підтримання.

Основні поняття: творчий процес, уява, фантазія мрія, інсайт, методи дослідження, тестування, проективні методи.

План:

1. Структура здібностей.

2. Етапи творчого процесу.
3. Фактори, що негативно впливають на перебіг творчої діяльності.
4. Методи вивчення творчого процесу.

Питання з теми, що виносяться на самостійне опрацювання:

1. Роль інсайту у творчому процесі.

Особливу увагу при вивченні цієї теми слід звернути на роль несвідомого при творчих процесах, інсайт. Варто домогтися повного розуміння ролі тих факторів, що негативно впливають на перебіг творчої діяльності. Також не варто обійти увагою вивчення ролі фантазії у розвитку дитячої творчості.

Запитання для самоаналізу та самоперевірки:

1. Які типи творчих людей можна виділити?
2. Несвідоме у творчій діяльності.
3. Чи є мрія видом уяви?
4. Чи є уява самостійним психічним процесом?
5. Які особливості дивергентного мислення відрізняють його від конвергентного?

Завдання для виконання:

1. Підготувати повідомлення про роль позитивних емоцій у творчій діяльності.
2. Проілюструвати на літературних прикладах вплив фрустрації на творчість людини.

Поточні контрольні запитання:

1. Порівняти фантазію та мрію людини, вказавши на їх схожі та відмінні риси.

Тема 4: Творчість та емоції. Творчі стани.

Мета: отримання знань про зв'язок емоційних станів та методи вивчення процесу творчості.

Професійна спрямованість: розуміння ролі емоцій для життя та процесу творчості та вміння керувати емоційним станом.

Основні поняття: емоції, емоційні стани особистості, інтерес, подив, натхнення, задоволення, радість, тривога, фрустровані емоції, здібності, талант, геніальність.

План:

1. Взаємозв'язок емоцій та можливостей до творчості.
2. Роль позитивних та негативних емоцій для процесу творчості.
3. Інтелектуальні емоції.
4. Види творчих станів.
5. Фантазія як творчий процес.

Питання з теми, що виносяться на самостійне опрацювання:

1. Вікові особливості уяви.

Дана тема є досить насиченою за понятійним матеріалом, що в ній пропонується для засвоєння студентам. Проте знання ролі емоцій (як позитивних, так і негативних) для творчого процесу допоможе забезпечити плин власної творчості та розвивати творчість учнів чи клієнтів. Пильну увагу слід приділити методам вивчення та оцінювання творчих здібностей, що буде необхідним для подальшого здійсненню власної професійної діяльності.

Запитання для самоаналізу та самоперевірки:

1. Поспостерігайте за собою та визначте, які емоційні стани заважають, а які підтримують та допомагають вашому процесу творчості.
2. Чи здатні позитивні емоції заблокувати творчу діяльність?
3. Чи завжди негативні емоції виступають «стоп-краном» для творчості?

Завдання для виконання:

1. Проаналізувати та виділити особливості, характерні для дивергентного (творчого) та конвергентного мислення.
2. Підготувати повідомлення про основні методи оцінювання творчих здібностей.

Поточні контрольні запитання:

1. Чи є коректною теза про вплив емоцій на здібності?
2. Прослідкувати зв'язок таланту і геніальності та невротичної особистості.

Тема 5: Творчий потенціал людини.

Мета: ознайомити студентів з особливостями творчого потенціалу людини.

Професійна спрямованість: набуття знань про можливості використання творчого потенціалу людини.

Основні поняття: здібності, талант, геніальність.

План:

1. Загальні та спеціальні здібності, талант, геніальність.
2. Види здібностей.
3. Креативність, дивергентне мислення, інші креативні здібності.
4. Методи оцінювання творчих здібностей.

Питання з теми, що виносяться на самостійне опрацювання:

1. Структура здібностей.

При вивченні даної теми слід приділити пильну увагу класифікації здібностей. Також слід зауважити початок настання періоду творчості у відомих митців, науковців.

Запитання для самоаналізу та самоперевірки:

1. Які особливості дивергентного мислення відрізняють його від конвергентного?

Завдання для виконання:

1. Створити порівняльну таблицю для творчих здібностей і таланту; творчих здібностей і геніальності; таланту і геніальності, вказавши як схожу, так і відмінні їх характеристики.

2. Знайти відомості про початок настання творчого процесу у відомих людей, об'єднавши їх за видами здібностей.

Поточні контрольні запитання:

1. Чи можливо запрограмувати наступне покоління на геніальність?
2. Чи є низькі оцінки з будь-якого шкільного предмету перепорою для творчості в цілому.
3. Чи обов'язково талант та геніальність починають проявлятися з дитинства?

Тести до курсу

1. Традиційно у теорії творчості вирізняють декілька видів творчості, їх є:
 - а) 2;
 - б) 3;
 - в) 4;
 - г) 5.
2. До психологічних бар'єрів творчості не належить:
 - а) відсутність суспільної потреби у певному продукті творчості на момент його появи, внаслідок чого творець негативно оцінює своє відкриття чи винахід як непотрібні. Часто суспільна потреба з'являється з появою продукту творчості, який демонструє свої переваги. Так була створена кулькова авторучка;
 - б) невіра творця у власні сили внаслідок переоцінки задачі як надмірно складної, необхідності долати «авторитет авторитетів»;
 - в) гносеологічний бар'єр (пізнавальні можливості суспільства);
 - г) комплекс функціонально-розумових бар'єрів.
3. Оберіть правильний варіант стосовно визначення сутності наукової творчості:
 - а) спрямована на участь суб'єкта у грі, де потрібні винахідливість, нововведення, відгадка, здогадка, оригінальний результат;
 - б) передбачає створення нових машин, пристроїв, деталей, зміну їх функцій. Її різновидами є винахідництво, конструювання, архітектура, художнє конструювання приладів, раціоналізація технічних процесів;
 - в) виявляється у діяльності в певній сфері науки, спирається переважно на теоретичне мислення, яке має свою специфіку залежно від наукової дисципліни;
 - г) проявляється у керівництві та управлінні колективами людей, їх діяльністю, прийняттям рішень.

4. Ефективна методика навчання школярів розв'язанню творчих задач – КАРУС – розроблена в:

- а) США;
- б) Німеччині;
- в) Росії;
- г) Україні.

5. Оберіть варіант відповіді, де подано правильні назви видів творчості, які вирізняють у теорії творчості:

- а) наукова, технічна, літературно-художня творчість;
- б) наукова, технічна, літературна;
- в) управлінська, ситуаційна, комунікативна;
- г) наукова, технічна, побутова («домашня»).

6. На основі досліджень діяльності професійних конструкторів В. О. Моляко розрізняє низку стратегій розв'язання творчих задач. Кожна стратегія за провідними розумовими операціями реалізується системою конкретних дій, які утворюють розумову тактику. Вкажіть правильну характеристику дії «диференціація»:

- а) розмежування структур і функцій у приладах;
- б) збільшення параметрів об'єкта;
- в) зменшення розмірів та інших параметрів (швидкості, об'єму тощо);
- г) розмежування структур і функцій у приладах.

7. У СРСР та Росії останньої чверті ХХ ст. проблемні ситуації, мотивацію творчості розробляв:

- а) Матюшкін О. М.;
- б) Петровський В. А.;
- в) Брушлінський А. В.;
- г) Давидов В. В.

8. Оберіть правильний варіант стосовно визначення сутності ігрової творчості:

- а) включає різні види спілкування людей між собою (ораторське мистецтво, педагогічне спілкування, дотепність). Для спілкування на творчому рівні властиве ставлення до співрозмовника як до самостійної цінності, коли обидва учасники виступають один для одного самостійними цілями;
- б) передбачає розв'язання задач, що виникають і поза роботою, і поза сім'єю. Наприклад, при вирішенні задач, як зорієнтуватись у незнайомому місці, як відреагувати на порушення поведінки одним з перехожих, на раптову аварію тощо.
- в) спрямована на участь суб'єкта у грі, де потрібні винахідливість, нововведення, відгадка, здогадка, оригінальний результат;
- г) виявляється у керівництві та управлінні колективами людей, їх діяльністю, прийняттям рішень.

9. Абревіатура КАРУС (ефективна методика навчання школярів розв'язанню творчих задач, автор – В. О. Моляко) розшифровується як скорочення від російськомовних слів:

- а) «комбінування, алгоритмізування, реконструювання, уніфікування, випадкові підстановки»;
- б) «класифікування, аналогізування, ритмізування, універсалізування, випадкові підстановки»;
- в) «комбінування, аналогізування, реконструювання, універсалізування, випадкові підстановки»;
- г) «класифікування, алгоритмізування, реконструювання, уніфікування, втручання у процес».

10. На основі досліджень діяльності професійних конструкторів В. О. Моляко розрізняє низку стратегій розв'язання творчих задач. Кожна стратегія за провідними розумовими операціями реалізується системою конкретних дій, які утворюють розумову тактику. Вкажіть правильну характеристику дії «перестановка»:

- а) зміна розташування деталі у механізмі;

- б) збільшення параметрів об'єкта;
- в) зменшення розмірів та інших параметрів (швидкості, об'єму тощо);
- г) розмежування структур і функцій у приладах.

11. Брушлінський А. В. (СРСР, Росія останньої чверті ХХ ст.) займався питаннями:

- а) продуктивного мислення;
- б) творчої особистості, її онтогенезу;
- в) інтелектуальної ініціативи, надситуативної активності;
- г) проблемних ситуацій, мотивації творчості.

12. Оберіть правильний варіант стосовно визначення сутності технічної творчості:

- а) сюди належать усі види діяльності, коли засвоюються нові знання, розв'язуються нові задачі. Ця діяльність має організований характер у навчальних установах;
- б) відіграє важливу роль в особистому житті людини, полягає у вихованні дітей, організації життя у сім'ї (розподіл бюджету, облаштування квартири, приготування їжі тощо);
- в) виявляється у діяльності в певній сфері науки, спирається переважно на теоретичне мислення, яке має свою специфіку залежно від наукової дисципліни;
- г) передбачає створення нових машин, пристроїв, деталей, зміну їх функцій. Її різновидами є винахідництво, конструювання, архітектура, художнє конструювання приладів, раціоналізація технічних процесів.

13. Давидов В. В. (СРСР, Росія останньої чверті ХХ ст.) займався питаннями:

- а) продуктивного мислення;
- б) творчої особистості, її онтогенезу;
- в) інтелектуальної ініціативи, надситуативної активності;
- г) проблемних ситуацій, мотивації творчості.

14. Оберіть правильний варіант стосовно визначення сутності літературної, образотворчої, музичної творчості:

- а) пов'язані відповідно з отриманням унікальних продуктів мистецтва (скульптур, романів, віршів, опер тощо) у певній галузі;
- б) відіграють важливу роль в особистому житті людини, полягають у вихованні дітей, організації життя у сім'ї (розподіл бюджету, облаштування квартири, приготування їжі тощо);
- в) виявляються у керівництві та управлінні колективами людей, їх діяльністю, прийняттям рішень;
- г) включають різні види спілкування людей між собою (ораторське мистецтво, педагогічне спілкування, дотепність). Для спілкування на творчому рівні властиве ставлення до співрозмовника як до самостійної цінності, коли обидва учасники виступають один для одного самостійними цілями.

15. До психологічних бар'єрів творчості не належить:

- а) соціальний (образ життя, система взаємин);
- б) невіра творця у власні сили внаслідок переоцінки задачі як надмірно складної, необхідності долати «авторитет авторитетів»;
- в) стан навіюваності, установки на неможливість чи заборону знаходження продукту творчості. Наприклад, цей бар'єр мав місце при винаході трансформатора постійного струму;
- г) комплекс функціонально-розумових бар'єрів.

16. На основі досліджень діяльності професійних конструкторів В. О. Моляко розрізняє низку стратегій розв'язання творчих задач. Кожна стратегія за провідними розумовими операціями реалізується системою конкретних дій, які утворюють розумову тактику. Вкажіть правильну характеристику дії послідовного підпорядкування:

- а) дії виконуються ланцюжком від однієї деталі до іншої;
- б) збільшення параметрів об'єкта;
- в) зменшення розмірів та інших параметрів (швидкості, об'єму тощо);
- г) розмежування структур і функцій у приладах.

17. У СРСР та Росії останньої чверті ХХ ст. інтелектуальну ініціативу, надситуативну активність розробляв:

- а) Матюшкін О. М.;
- б) Петровський В. А.;
- в) Брушлінський А. В.;
- г) Давидов В. В.

18. Оберіть варіант відповіді, де подано правильні назви видів творчості, які вирізняють у теорії творчості:

- а) літературна, образотворча, музична;
- б) наукова, технічна, ігрова;
- в) управлінська, військова, комунікативна;
- г) наукова, технічна, літературно-художня творчість;

19. У СРСР та Росії останньої чверті ХХ ст. питання продуктивного мислення розробляв:

- а) Матюшкін О. М.;
- б) Петровський В. А.;
- в) Брушлінський А. В.;
- г) Давидов В. В.

20. Оберіть правильний варіант стосовно визначення сутності військової та управлінської творчості:

- а) спрямовані на участь суб'єкта у грі, де потрібні винахідливість, нововведення, відгадка, здогадка, оригінальний результат;
- б) включають різні види спілкування людей між собою (ораторське мистецтво, педагогічне спілкування, дотепність);
- в) полягають у керівництві та управлінні колективами людей, їх діяльністю, прийняттям рішень;
- г) передбачають створення нових машин, пристроїв, деталей, зміну їх функцій.

21. На основі досліджень діяльності професійних конструкторів В. О. Моляко розрізняє низку стратегій розв'язання творчих задач. Кожна стратегія за

провідними розумовими операціями реалізується системою конкретних дій, які утворюють розумову тактику. Вкажіть правильну характеристику дії автономізації:

- а) перетворення спочатку однієї з частин механізму, яке потім визначає перебудову всіх інших;
- б) збільшення параметрів об'єкта;
- в) зменшення розмірів та інших параметрів (швидкості, об'єму тощо);
- г) розмежування структур і функцій у приладах.

22. В історії власне психології творчості вирізняється декілька основних етапів, їх:

- а) 2;
- б) 3;
- в) 4;
- г) 5.

23. У СРСР та Росії останньої чверті ХХ ст. питання творчої особистості, її онтогенезу розробляв:

- а) Матюшкін О. М.;
- б) Петровський В. А.;
- в) Брушлінський А. В.;
- г) Давидов В. В.

24. Оберіть правильний варіант стосовно визначення сутності побутової творчості:

- а) включає різні види спілкування людей між собою (ораторське мистецтво, педагогічне спілкування, дотепність);
- б) виявляється у діяльності в певній сфері науки, спирається переважно на теоретичне мислення, яке має свою специфіку залежно від наукової дисципліни;
- в) пов'язана з отриманням унікальних продуктів мистецтва (скульптур, романів, віршів, опер тощо);

г) відіграє важливу роль в особистому житті людини, полягає у вихованні дітей, організації життя у сім'ї (розподіл бюджету, облаштування квартири, приготування їжі тощо).

25. Петровський В. А. (СРСР, Росія останньої чверті ХХ ст.) займався питаннями:

- а) проблемних ситуацій, мотивації творчості;
- б) творчої особистості, її онтогенезу;
- в) інтелектуальної ініціативи, надситуативної активності;
- г) продуктивного мислення.

26. Оберіть правильний варіант стосовно визначення сутності ситуаційної творчості:

- а) спрямована на участь суб'єкта у грі, де потрібні винахідливість, нововведення, відгадка, здогадка, оригінальний результат;
- б) передбачає розв'язання задач, що виникають і поза роботою, і поза сім'єю. Наприклад, при вирішенні задач, як зорієнтуватись у незнайомому місці, як відреагувати на порушення поведінки одним з перехожих, на раптову аварію тощо;
- в) виявляється у діяльності в певній сфері науки, спирається переважно на теоретичне мислення, яке має свою специфіку залежно від наукової дисципліни;
- г) включає різні види спілкування людей між собою (ораторське мистецтво, педагогічне спілкування, дотепність).

27. До психологічних бар'єрів творчості не належить:

- а) відсутність суспільної потреби у певному продукті творчості на момент його появи, внаслідок чого творець негативно оцінює своє відкриття чи винахід як непотрібні. Часто суспільна потреба з'являється з появою продукту творчості, який демонструє свої переваги. Так була створена кулькова авторучка;
- б) семантичний (інформаційні моделі);

в) стан навіюваності, установки на неможливість чи заборону знаходження продукту творчості. Наприклад, цей бар'єр мав місце при винаході трансформатора постійного струму;

г) комплекс функціонально-розумових бар'єрів.

28. Матюшкін О. М. (СРСР, Росія останньої чверті ХХ ст.) займався питаннями:

а) проблемних ситуацій, мотивації творчості;

б) інтелектуальної ініціативи, надситуативної активності;

в) творчої особистості, її онтогенезу;

г) продуктивного мислення.

29. Діяльність людини, результатом якої виступають нові духовні та матеріальні цінності, це:

а) гра;

б) спілкування;

в) навчання;

г) творчість.

30. Цей вчений Вюрцбурзької школи розробив теорію інтелектуальних операцій творчого процесу. Це:

а) Отто Зельць;

б) В. Вундт;

в) Г. Еббінгауз;

г) З Фрейд.

31. Оберіть правильний варіант стосовно визначення сутності комунікативної творчості:

а) пов'язана з отриманням унікальних продуктів мистецтва (скульптур, романів, віршів, опер тощо);

б) передбачає створення нових машин, пристроїв, деталей, зміну їх функцій. Її різновидами є винахідництво, конструювання, архітектура, художнє конструювання приладів, раціоналізація технічних процесів;

- в) включає різні види спілкування людей між собою (ораторське мистецтво, педагогічне спілкування, дотепність). Для спілкування на творчому рівні властиве ставлення до співрозмовника як до самостійної цінності, коли обидва учасники виступають один для одного самостійними цілями;
- г) спрямована на участь суб'єкта у грі, де потрібні винахідливість, нововведення, відгадка, здогадка, оригінальний результат.

32. На основі досліджень діяльності професійних конструкторів В. О. Моляко розрізняє низку стратегій розв'язання творчих задач. Кожна стратегія за провідними розумовими операціями реалізується системою конкретних дій, які утворюють розумову тактику. Вкажіть правильну характеристику дії деформації та трансформації:

- а) зміна зовнішніх ознак (форми деталі) при збереженні принципу будови;
- б) збільшення параметрів об'єкта;
- в) зменшення розмірів та інших параметрів (швидкості, об'єму тощо);
- г) розмежування структур і функцій у приладах.

33. Хто з цих психологів, при дослідженні творчості у зв'язку з поясненням людської поведінки, правильні висновки з експериментів на тваринах безпідставно переносив на людину:

- а) В.О. Моляко;
- б) Д. Б. Уотсон;
- в) В.А. Роменець;
- г) Я.О. Пономарьов.

34. Цей вид творчості пов'язаний з руйнуванням, знищенням, необхідними для здобуття перемоги, це:

- а) військова творчість;
- б) ігрова;
- в) управлінська;
- г) наукова.

35. Оберіть варіант відповіді, де подано правильні назви видів творчості, які вирізняють у теорії творчості:

- а) наукова, ігрова, побутова («домашня»);
- б) наукова, технічна, літературна;
- в) управлінська, військова, комунікативна;
- г) наукова, технічна, літературно-художня творчість.

36. У процесі творчості чотири етапи вирізняють:

- а) Я. О. Пономарьов та Ф. Ю. Левінсон-Лессінг;
- б) П. К. Енгельмейер та М. А. Блох;
- в) Б. А. Лезін та П. М. Якобсон;
- г) О. М. Матюшкін та В. А. Роменець.

37. Цей вид творчості полягає у керівництві та управлінні колективами людей, їх діяльністю, прийняттям рішень, а також передбачає створення і виконання корисної роботи. Мова йде про творчість:

- а) військову;
- б) управлінську;
- в) наукову;
- г) організаційну.

38. Назвіть неправильно названий етап в історії становлення власне психології творчості:

- а) початковий етап (тривав до кінця XIX ст.);
- б) кінець XIX – початок XX ст.;
- в) етап другої половини XX ст.;
- г) завершальний етап (кінець XX ст.).

39. Серед зарубіжних теорій творчості цієї теорії не існує:

- а) асоціативна теорія творчості;
- б) гештальтпсихологічна теорія;
- в) біхевіористична;
- г) психоаналітична теорія.

40. Цей видатний український вчений розробив ефективну методику навчання школярів розв'язанню творчих задач – КАРУС, що являє собою скорочення від російськомовних слів «комбінування, аналогізування, реконструювання, універсалізування, випадкові підстановки». Мова йде про:

- а) В. О. Моляко;
- б) В. А. Роменця;
- в) Я. О. Пономарьова;
- г) З. Фрейда.

41. Цей вчений Вюрцбурзької школи для пояснення механізму творчості запровадив поняття антиципації (передбачення). Мова йде про:

- а) З Фрейда;
- б) В. Вундта;
- в) Г. Еббінгауза;
- г) Отто Зельця.

42. Я. О. Пономарьов вирізняє наступну кількість етапів у процесі творчості:

- а) 2;
- б) 3;
- в) 4;
- г) 5.

43. На основі досліджень діяльності професійних конструкторів В. О. Моляко розрізняє низку стратегій розв'язання творчих задач. Кожна стратегія за провідними розумовими операціями реалізується системою конкретних дій, які утворюють розумову тактику. Вкажіть правильну характеристику дії конвергенції:

- а) поєднання протилежних властивостей або структур;
- б) збільшення параметрів об'єкта;
- в) зменшення розмірів та інших параметрів (швидкості, об'єму тощо);
- г) розмежування структур і функцій у приладах.

44. Вивчаючи етапи творчого процесу, В. І. Белозерцев виділив стосовно створення нового технічного об'єкту таку кількість етапів:

- а) 2;
- б) 3;
- в) 4;
- г) 5.

45. Сім стадій процесу творчості вирізняє:

- а) П. М. Якобсон;
- б) В. І. Белозерцев;
- в) Я. О. Пономарьов;
- г) Б.А. Лезін.

46. В. А. Роменець запропонував узагальнити погляди щодо процесу творчості шляхом виділення такої кількості фаз:

- а) 2;
- б) 3;
- в) 4;
- г) 5.

47. Процес творчості йде шляхом виділення таких фаз:

Перша фаза (свідома робота) – особливий дієвий стан, що є передумовою інтуїтивного проблиску нової ідеї. Друга фаза (несвідома робота) – визрівання, інкубація ідеї. Третя фаза (перехід неусвідомлюваного у свідоме) – поява ідеї рішення у вигляді принципу, задуму. Четверта фаза (свідома робота) – розвиток ідеї, її остаточне оформлення і перевірка. Кожну фазу пронизують принципи вираження (матеріалізації ідеї), інтеріоризації та оригінальності. Це погляди:

- а) В. А. Роменця;
- б) П. М. Якобсона;
- в) Я. О. Пономарьова;
- г) В. О. Моляко.

48. М. А. Блох описав стадії щодо технічної та наукової творчості. Знайдіть названу неправильно:

- а) виникнення ідеї;

- б) доведення ідеї,
- в) перевірка ідеї у практичному плані;
- г) реалізація ідеї.

49. П'ять етапів створення нового технічного об'єкту: 1) формування проблемної ситуації й формулювання технічної задачі; 2) поява нових технічних ідей; 3) розробка ідеальної моделі; 4) конструювання в проектах, кресленнях, моделях; 5) предметне втілення винаходу в новому технічному об'єкті. Їх виділив:

- а) В. І. Белозерцев;
- б) В. О. Моляко;
- в) В. А. Роменець;
- г) Я. О. Пономарьов.

50. Вкажіть на неправильно описаний акт процесу роботи винахідника за П. К. Енгельмейером:

- а) акт бажання починається з інтуїтивного проблиску ідеї та закінчується її усвідомленням. У науці це гіпотеза, в мистецтві – задум;
- б) акт бажання починається з пошуку того, що цікавить людину;
- в) акт знання забезпечує план, схему з необхідним і достатнім, здійснення дослідів, спроб. Винахід отримує логічне підтвердження;
- г) акт вміння не вимагає творчості, носить виконавський характер.

51. На основі досліджень діяльності професійних конструкторів В. О. Моляко розрізняє низку стратегій розв'язання творчих задач. Кожна стратегія за провідними розумовими операціями реалізується системою конкретних дій, які утворюють розумову тактику. Вкажіть правильну характеристику дії модернізації:

- а) пристосування пристрою до нових умов;
- б) збільшення параметрів об'єкта;
- в) зменшення розмірів та інших параметрів (швидкості, об'єму тощо);
- г) розмежування структур і функцій у приладах.

52. Цей вчений вирізняв 7 стадій процесу творчості: 1) період інтелектуальної готовності; 2) з'ясування проблеми; 3) зародження ідеї – формулювання задачі; 4) пошук рішення; 5) отримання принципу винаходу; 6) перетворення принципу в схему; 7) технічне оформлення. Йдеться про:

- а) З. Фрейда;
- б) К. Юнга;
- в) П. М. Якобсона;
- г) В. О. Моляко.

53. Цей вчений описав стадії щодо технічної та наукової творчості: виникнення ідеї, її доведення, реалізація. Це:

- а) П. К. Енгельмейер;
- б) В. О. Моляко;
- в) О. М. Матюшкін;
- г) М. А. Блох.

54. Цей вчений вирізняє такі етапні складові у процесі творчості: 1) «засвоєння» задачі (аналіз задачі, відмова від звичних способів виконання, окреслення невідомого нового, потрібного для розв'язання задачі); 2) пошук нового принципу дії, розуміння схеми рішення; 3) реалізація знайденого принципу; 4) перевірка правильності рішення. Мова йде про:

- а) К. Юнга;
- б) В. І. Белозерцева;
- в) В. О. Моляко;
- г) О. М. Матюшкіна.

55. Узагальнивши класифікації процесу творчості різних авторів, цей вчений вирізняє наступні етапи. Це: 1) усвідомлення проблеми. Виникнення проблемної ситуації, пов'язане з появою питання, що супроводжується емоціями здивування, занепокоєння, перешкоди. Ці емоції спонукають проаналізувати ситуацію і вирізнити те, що їх викликає. Постає проблема, чим задається певний напрям майбутнього рішення, його мета; 2) рішення проблеми. Починається з вироблення гіпотези, становить вирішальний

перехід до того, що відсутнє й визначене метою. Знання, досвід слугують засобом розв'язання. Одна з гіпотез перетворюється на принцип розв'язання; 3) перевірка рішення (використання принципу розв'язання в конкретних умовах). Полягає в логічному доведенні й перевірці практикою. Гіпотеза перетворюється на теорію. Це:

- а) О. М. Матюшкін;
- б) В. І. Белозерцев;
- в) Я. О. Пономарьов;
- г) В. О. Моляко.

56. На основі досліджень діяльності професійних конструкторів В. О. Моляко розрізняє низку стратегій розв'язання творчих задач. Кожна стратегія за провідними розумовими операціями реалізується системою конкретних дій, які утворюють розумову тактику. Вкажіть правильну характеристику дії розмноження:

- а) використання у новому пристрої кількох однакових деталей або виконання однієї функції кількома елементами;
- б) збільшення параметрів об'єкта;
- в) зменшення розмірів та інших параметрів (швидкості, об'єму тощо);
- г) розмежування структур і функцій у приладах.

57. Вкажіть на неправильно сформульовану етапну складову у процесі творчості за О. М. Матюшкіним:

- а) віднаходження задачі (аналіз задачі, відмова від звичних способів виконання, окреслення невідомого нового, потрібного для розв'язання задачі);
- б) пошук нового принципу дії, розуміння схеми рішення;
- в) реалізація знайденого принципу;
- г) перевірка правильності рішення.

58. Представники Харківської школи одними з перших запропонували вирізняти наступні стадії процесу творчості: праця (наповнення свідомості змістом для роботи сфери несвідомого); несвідома робота («таємниця світу»;

бо невідомо, як здійснюється); натхнення (перехід готового висновку із сфери несвідомого до свідомості). Представником цієї школи є:

- а) В. О. Моляко;
- б) Б. А. Лезін;
- в) К. Юнг;
- г) З. Фрейд.

59. На основі досліджень діяльності професійних конструкторів В. О. Моляко розрізняє низку стратегій розв'язання творчих задач. Кожна стратегія за провідними розумовими операціями реалізується системою конкретних дій, які утворюють розумову тактику. Вкажіть правильну характеристику екстраполяції:

- а) додавання нового елемента до механізму, зовнішня добудова;
- б) зменшення розмірів та інших параметрів (швидкості, об'єму тощо);
- в) зміна розташування деталі у механізмі;
- г) розмежування структур і функцій у приладах.

60. М. А. Блох описав стадії щодо технічної та наукової творчості. Знайдіть названу неправильно:

- а) виникнення ідеї;
- б) доведення ідеї,
- в) реалізація ідеї;
- г) втілення ідеї у життя у виробі.

61. Вкажіть на неправильно вказану стадію процесу творчості у поглядах представників Харківської школи:

- а) праця (наповнення свідомості змістом для роботи сфери несвідомого);
- б) несвідома робота («таємниця світу», бо невідомо, як здійснюється);
- в) перевірка рішення (використання принципу розв'язання в конкретних умовах). Полягає в логічному доведенні й перевірці практикою. Гіпотеза перетворюється на теорію;
- г) натхнення (перехід готового висновку із сфери несвідомого до свідомості).

62. Ф. Ю. Левінсон-Лессінг у процесі наукової творчості не вирізняв:

- а) бажання зайнятися творчістю;
- б) накопичення фактів шляхом спостереження, експериментів;
- в) виникнення ідеї;
- г) перевірку та розвиток ідеї.

63. М. А. Блох описав стадії щодо технічної та наукової творчості. Знайдіть названу неправильно:

- а) бажання;
- б) виникнення ідеї;
- в) доведення ідеї,
- г) реалізація ідеї.

64. На основі досліджень діяльності професійних конструкторів В. О. Моляко розрізняє низку стратегій розв'язання творчих задач. Кожна стратегія за провідними розумовими операціями реалізується системою конкретних дій, які утворюють розумову тактику. Вкажіть правильну характеристику дії дублювання:

- а) використання у новому пристрої вже відомої деталі, вузла чи функції;
- б) збільшення параметрів об'єкта;
- в) зменшення розмірів та інших параметрів (швидкості, об'єму тощо);
- г) розмежування структур і функцій у приладах.

65. Вкажіть на неправильно названий акт процесу роботи винахідника за П. К. Енгельмейером:

- а) бажання;
- б) знання;
- в) вміння;
- г) усвідомлення.

66. Обмеження творчості зумовлені низкою факторів, їх називають:

- а) спонукою творчості;
- б) бар'єрами творчості;
- в) муками творчості;

г) думками.

67. Вчений поділив процес роботи винахідника на акти: бажання, знання, вміння. Акт бажання починається з інтуїтивного проблиску ідеї та закінчується її усвідомленням. У науці це гіпотеза, в мистецтві – задум. Акт знання забезпечує план, схему з необхідним і достатнім, здійснення дослідів, спроб. Винахід отримує логічне підтвердження. Акт вміння не вимагає творчості, носить виконавський характер. Описано погляди:

а) В. О. Моляко;

б) П. К. Енгельмейера;

в) О. М. Матюшкіна;

г) Я. О. Пономарьова.

68. Не розрізняють таких бар'єрів творчості:

а) соціальні (образ життя, система взаємин);

б) психологічні;

в) семантичні (інформаційні моделі);

г) утопічні.

69. На основі досліджень діяльності професійних конструкторів В. О. Моляко розрізняє низку стратегій розв'язання творчих задач. Кожна стратегія за провідними розумовими операціями реалізується системою конкретних дій, які утворюють розумову тактику. Вкажіть правильну характеристику інтерполяції:

а) заміна однієї з частин приладу новою з потрібними функціями;

б) побудова механізму з частин різних приладів;

в) зміна розташування деталі у механізмі;

г) розмежування структур і функцій у приладах.

70. М. А. Блох описав стадії щодо технічної та наукової творчості. Знайдіть названу неправильно:

а) виникнення ідеї;

б) підтримання ідеї на свідомому рівні;

в) доведення ідеї,

г) реалізація ідеї.

71. Не розрізняють таких бар'єрів творчості:

- а) соціальні (образ життя, система взаємин);
- б) гносеологічні (пізнавальні можливості суспільства);
- в) психологічні;
- г) реалістичні.

72. Вкажіть на неправильно описаний акт процесу роботи винахідника за П. К. Енгельмейером:

- а) акт бажання починається з інтуїтивного проблиску ідеї та закінчується її усвідомленням. У науці це гіпотеза, в мистецтві – задум;
- б) акт знання забезпечує план, схему з необхідним і достатнім, здійснення дослідів, спроб. Винахід отримує логічне підтвердження;
- в) акт знання забезпечує наявність необхідних знань для розв'язання обраної задачі;
- г) акт вміння не вимагає творчості, носить виконавський характер.

73. На основі досліджень діяльності професійних конструкторів В. О. Моляко розрізняє низку стратегій розв'язання творчих задач. Кожна стратегія за провідними розумовими операціями реалізується системою конкретних дій, які утворюють розумову тактику. Вкажіть правильну характеристику гіперболізації:

- а) передбачає збільшення параметрів об'єкта;
- б) зменшення розмірів та інших параметрів (швидкості, об'єму тощо);
- в) зміна розташування деталі у механізмі;
- г) розмежування структур і функцій у приладах.

74. Вкажіть на неправильно описаний акт процесу роботи винахідника за П. К. Енгельмейером:

- а) акт бажання починається з інтуїтивного проблиску ідеї та закінчується її усвідомленням. У науці це гіпотеза, в мистецтві – задум;
- б) акт знання забезпечує план, схему з необхідним і достатнім, здійснення дослідів, спроб. Винахід отримує логічне підтвердження;

- в) акт вміння не вимагає творчості, носить виконавський характер;
- г) акт вміння вимагає творчості від людини.

75. Не розрізняють таких бар'єрів творчості:

- а) історичні (стан науки і техніки);
- б) гносеологічні (пізнавальні можливості суспільства);
- в) семантичні (інформаційні моделі);
- г) прагматичні.

76. Зміст конструювання у технічній творчості визначено найбільш чітко. Він охоплює підетапи: 1) технічне завдання; 2) технічна пропозиція, обґрунтування варіантів рішення; 3) ескізний проект (у загальних рисах); 4) технічний проект (повний опис рішення у технічній документації); 5) робочий проект (опис шляху втілення рішення у технологічній документації). Це погляди:

- а) М. А. Блоха;
- б) Ф. Ю. Левінсон-Лессінга;
- в) А. Т. Шуміліна,
- г) В. О. Моляко.

77. На основі досліджень діяльності професійних конструкторів В. О. Моляко розрізняє низку стратегій розв'язання творчих задач. Кожна стратегія за провідними розумовими операціями реалізується системою конкретних дій, які утворюють розумову тактику. Вкажіть правильну характеристику редукції:

- а) зменшення розмірів та інших параметрів (швидкості, об'єму тощо);
- б) побудова механізму з частин різних приладів;
- в) зміна розташування деталі у механізмі;
- г) розмежування структур і функцій у приладах.

78. До психологічних бар'єрів творчості не належить:

- а) відсутність суспільної потреби у певному продукті творчості на момент його появи, внаслідок чого творець негативно оцінює своє відкриття чи винахід як непотрібні. Часто суспільна потреба з'являється з появою

продукту творчості, який демонструє свої переваги. Так була створена кулькова авторучка;

б) невіра творця у власні сили внаслідок переоцінки задачі як надмірно складної, необхідності долати «авторитет авторитетів»;

в) стан навіюваності, установки на неможливість чи заборону знаходження продукту творчості. Наприклад, цей бар'єр мав місце при винаході трансформатора постійного струму;

г) історичний бар'єр (стан науки і техніки).

79. Серед комплексу функціонально-розумових бар'єрів не виділяють:

а) стереотипність мислення;

б) складність вибору та переносу знань;

в) невіру творця у власні сили;

г) функціонування мислення в межах існуючих спеціальних термінів та понять.

80. До процесу осмислення творчої задачі не входить:

а) розуміння;

б) задум;

в) розв'язання задачі;

г) боротьба мотивів.

81. У художньому образі письменник об'єднує риси, притаманні багатьом людям. Цей видатний письменник зауважив про створення образу Наташі Ростової з відомого роману: «Я перетовк Софію та Катю і вийшла Наташа». Софія і Катя – це дружина письменника та її сестра. Йдеться про втілення творчого задуму:

а) І. Я Франко;

б) Л. М. Толстим;

в) М. В. Гоголем;

г) Т. Г. Шевченком.

82. Не є необхідним для будь-якої творчої діяльності:

а) злопам'ятність;

- б) інтуїція;
- в) багата уява;
- г) добра пам'ять.

83. Перший етап творчого процесу письменника як намір, бажання написати твір, що має образно-емоційну форму, є ембріоном майбутнього твору, це:

- а) творчий задум;
- б) муки творчості;
- в) бажання творити;
- г) переконання у власних силах.

84. Система психо-фізіологічних якостей людини, які визначають її схильність до творчої діяльності в певній галузі, «хист», – це:

- а) геніальність;
- б) талант;
- в) дар (обдарованість);
- г) можливості.

85. Високий рівень розвитку здібностей, насамперед, спеціальних, що проявляється у творчих досягненнях. Результати діяльності відрізняються принциповою новизною, оригінальністю підходу. Йдеться про:

- а) творчі можливості;
- б) задатки;
- в) талант;
- г) геніальність.

86. Відносно самостійна галузь наукових досліджень, предметом яких є процес виникнення (творення) художніх цінностей та їх естетичне сприймання, – це:

- а) психологія творчості;
- б) психологія релігії;
- в) диференційна психологія;
- г) загальна психологія.

87. Не є необхідним для будь-якої творчої діяльності:

- а) мстивість;
- б) інтуїція;
- в) багата уява;
- г) спостережливість.

88. Здібності – це:

- а) високий рівень розвитку здібностей, насамперед, спеціальних, що проявляється у творчих досягненнях. Результати діяльності відрізняються принциповою новизною, оригінальністю підходу;
- б) вроджені анатомо-фізіологічні особливості мозку, нервової системи, що є природними передумовами здібностей і впливають на процес їх формування та розвитку;
- в) вищий рівень розвитку здібностей як загальних (інтелектуальних), так і спеціальних. Особистість досягає таких результатів творчої діяльності, що складають епоху в житті суспільства, у розвитку культури;
- г) індивідуально-психологічні особливості людини, що відповідають вимогам певної діяльності та є умовою її успішного виконання.

89. Якісно своєрідне поєднання здібностей, що забезпечує успішність виконання діяльності, – це:

- а) обдарованість;
- б) талант;
- в) задатки;
- г) геніальність.

90. Задатки – це:

- а) вищий рівень розвитку здібностей як загальних (інтелектуальних), так і спеціальних. Особистість досягає таких результатів творчої діяльності, що складають епоху в житті суспільства, у розвитку культури;
- б) високий рівень розвитку здібностей, насамперед, спеціальних, що проявляється у творчих досягненнях. Результати діяльності відрізняються принциповою новизною, оригінальністю підходу;

- в) індивідуально-психологічні особливості людини, що відповідають вимогам певної діяльності та є умовою її успішного виконання;
- г) вроджені анатомо-фізіологічні особливості мозку, нервової системи, що є природними передумовами здібностей і впливають на процес їх формування та розвитку.

91. Talanton – «вага», «терези», так з грецької перекладається:

- а) геній;
- б) талант;
- в) обдарованість;
- г) задатки.

92. Геніальність – це:

- а) індивідуально-психологічні особливості людини, що відповідають вимогам певної діяльності та є умовою її успішного виконання;
- б) вроджені анатомо-фізіологічні особливості мозку, нервової системи, що є природними передумовами здібностей і впливають на процес їх формування та розвитку.
- в) вищий рівень розвитку здібностей як загальних (інтелектуальних), так і спеціальних. Особистість досягає таких результатів творчої діяльності, що складають епоху в житті суспільства, у розвитку культури;
- г) високий рівень розвитку здібностей, насамперед, спеціальних, що проявляється у творчих досягненнях. Результати діяльності відрізняються принциповою новизною, оригінальністю підходу.

93. Назва свідомого управління процесом творчості в філософії піфагорійців:

- а) мімезис;
- б) інсайт;
- в) еманация;
- г) інтуїція.

94. Американський психолог виділив два типи мислення: конвергентне, необхідне для знаходження єдино точного рішення задачі, і дивергентне, завдяки яким виникають оригінальні рішення. Йдеться про:

- а) З. Фрейда;
- б) Дж. Гілфорда;
- в) К. Г. Юнга;
- г) Г. Ю. Айзенка.

95. Здатність народжувати незвичні ідеї, відхилятися від традиційних схем мислення, швидко вирішувати проблемні ситуації; рівень творчої обдарованості, здатність до творчості (від лат. creatio – створення), що є відносно стійкою характеристикою особистості; термин Дж. Гилфорда:

- а) креативність;
- б) дивергентність;
- в) конвергентність;
- г) інтроспекціонізм.

96. Одні люди вважають, що існує єдино вірне рішення, і намагаються знайти його за допомогою вже наявних знань та логічних міркувань. Всі зусилля концентруються на пошуці цього єдино правильного рішення. Таке мислення називається:

- а) широким;
- б) точним;
- в) конвергентним;
- г) дивергентним.

97. Назва свідомого управління процесом творчості у філософських поглядах Б. Спінози, А. Бергсона:

- а) мімезис;
- б) інсайт;
- в) еманация;
- г) інтуїція.

98. Цей вид мислення пов'язаний з розв'язанням задач, що мають багато нестандартних оригінальних рішень (від лат. divergere – відхилятися, розходитися). Воно припускає існування декількох правильних відповідей і виступає основою креативності:

- а) творче мислення;
- б) конвергентне мислення;
- в) дивергентне мислення;
- г) креативність.

99. Назва свідомого управління процесом творчості у давньоіндійській філософії:

- а) мімезис;
- б) інсайт;
- в) еманация;
- г) інтуїція.

100. Індивідуально-психологічні особливості людини, що відповідають вимогам певної діяльності та є умовою її успішного виконання, це:

- а) талант;
- б) задатки;
- в) обдарованість;
- г) здібності.

Відповіді до тестів

1	б	26	б	51	а	76	в
2	в	27	б	52	в	77	а
3	в	28	а	53	г	78	г
4	г	29	г	54	г	79	в
5	а	30	а	55	в	80	г
6	а	31	в	56	а	81	б
7	а	32	а	57	а	82	а
8	в	33	б	58	б	83	а
9	в	34	а	59	а	84	в
10	а	35	г	60	г	85	в
11	а	36	г	61	в	86	а
12	г	37	б	62	а	87	а
13	б	38	г	63	а	88	г
14	а	39	в	64	а	89	а
15	а	40	а	65	г	90	г
16	а	41	г	66	б	91	б
17	б	42	б	67	б	92	в
18	г	43	а	68	г	93	а
19	в	44	г	69	а	94	б
20	в	45	а	70	б	95	а
21	а	46	в	71	г	96	в
22	б	47	а	72	в	97	г
23	г	48	в	73	а	98	в
24	г	49	а	74	г	99	в
25	в	50	б	75	г	100	г

Список рекомендованої літератури

Базова:

1. Богоявленская Д. Б. Психология творческих способностей / Д. Б. Богоявленская // Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. М.: Издательский центр «Академия». – 2002. – 320 с.
- 2.
3. Ильин Е. П. Психология творчества, креативности, одаренности / Е. П. Ильин. – Питер: СПб, 2009. – 434 с.
4. Кривцун О.А. Психология искусства / О.А. Кривцун. – М.: Издательство Литературного института имени Горького, 2000. – 224 с.
5. Лукк А. Н. Мышление и творчество / А. Н. Лукк – М., 1976.
6. Немов Р. С. Психология / Р. С. Немов // Учеб. для студентов высш. пед. учеб. заведений: В 3 кн. Кн.3: Психодиагностика. Введение в научное психологическое исследование с элементами математической статистики. – 3-е изд. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1998. – 632 с.
7. Основы психодиагностики. Учебное пособие для студентов пед. вузов / Под ред. А.Г. Шмелева. – Москва, Ростов-на-Дону: «Феникс», 1996. – 540 с.
8. Пономарев А. Я. Психология творчества и педагогика / А. Я. Пономарев. – М., 1976.
9. Психодиагностика: Теория и практика / Под ред. Н.Ф. Талызиной. – М.: Прогресс, 1986. – 208 с. (пер. с нем.).
10. Психологическая диагностика: проблемы и исследования / Под ред. К.М.Гуревича. – М.: Педагогика, 1981. – 232 с.
11. Психологическое тестирование. 7-е изд. / А. Анастаси, С.Урбина. – СПб.: Питер, 2003. – 688 с.
12. Психологія / За ред. Г.С.Костюка. – К.: Радянська школа, 1968. – 572 с.

13. Психологія: Підручник / Ю.Л.Трофімов, В.В.Рибалка, П.А.Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л.Трофімова. – 3-тє вид., стереотип. – К.: Либідь, 2001. – 60 с.
14. Развитие творческой активности школьников / Под. Ред. А.М.Матюшкина; Науч. – исслед. ин-т общей и педагогической психологии Акад. пед. наук СССР.- М.: Педагогика, 1991. – 160 с.
15. Роменець В. А. Психологія творчості / В. А. Роменець. – 3-є вид., К.: 2004. – 289 с.
16. Скарбничка ігор для розумних батьків і кмітливих дітлахів /Автори та укл. К. Крутій, Н. Маковецька. – Запоріжжя : ЛПС. Лтд, 2000. – 204 с.
17. Столяренко Л.Д. Психология: Учебник для вузов. – СПб.: Лидер, 2005. – 592 с.
18. Шевандрин Н.И. Психодиагностика, коррекция и развитие личности: Учеб. для студ. высш. учеб. заведений. – 2-е изд. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. – 512 с.

Допоміжна:

1. Барташнікова І. А., Барташніков О. О. Розвиток уяви та творчих здібностей у дітей 5-7 років / І. А. Барташнікова, О. О. Барташніков. – Тернопіль: «Богдан», 1998. – 88 с.
2. Загальна психологія / За загальною редакцією академіка С. Д. Максименка. Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Вінниця: Нова Книга, 2004. – 704 с.
3. Загальна психологія: Навч. посібник / О. Скрипченко, Л. Долинська, З. Огороднійчук та ін. – К.: «А.П.Н.», 1999. – 463 с.
4. Кривцун О.А. Психология искусства. – М.: издательство Литературного института имени Горького, 2000. – 224 с.
5. Люшер М. Цвет вашего характера / Макс Люшер. – Пер. с.англ. – М.: «РИПОЛ КЛАССИК», «Вече», 1997. – 240 с.

6. М'ясоїд П. А. Загальна психологія / П. А. М'ясоїд // Навч. посіб. – 2-ге вид., допов. – К.: Вища шк., 2001. – 487 с.
7. Матвеева Л. Г., Выбойщик И. В., Мякушкин Д. Е. Практическая психология для родителей, или Что я могу узнать о своем ребенке / Л. Г. Матвеева, И. В. Выбойщик, Д. Е. Мякушкин. – М.: АСТ-ПРЕСС, Южно-Уральское книжное издательство, 1997. – 320 с.
8. Одарённые дети: Пер. с англ. / Общ. Ред. Г. В. Бурменской. – М., 1991.
9. Психология. Словарь / Под общ. ред. А. В. Петровского, М. Г. Ярошевского. – М.: Политиздат, 1990. – 494 с.
10. Психологічна діагностика інтелекту, мислення, креативності дитини / Упоряд.: С. Максименко, Л. Кондратенко, О. Главник – К.: Мікрос-СВС, 2003. – 112 с.
11. Развитие творческой активности школьников / Под. ред. А. М. Матюшкина; Науч. – исслед. ин-т общей и педагогической психологии Акад. пед. наук СССР. – М.: Педагогика, 1991. – 160 с.
12. Розвиток пізнавальних процесів дитини / Упоряд.: С. Максименко, В. Маценко, О. Главник – К.: Мікрос-СВС, 2003. – 112 с.
13. Скарбничка ігор для розумних батьків і кмітливих дітлахів / Автори та укл. К. Крутій, Н. Маковецька. – Запоріжжя : ЛППС. Лтд, 2000. – 204 с.
14. Столяренко Л. Д. Психология / Л. Д. Столяренко // Учебник для вузов. – СПб.: Лидер, 2005. – 592 с.
15. Тихомиров О. К. Психология мышления / О. К. Тихомиров. – М.: МГУ, 1984.
16. Томан І. Як удосконалювати самого себе / І. Томан // Пер. з чес. – К.: Політвидав України, 1984. – 240 с.
17. Хрестоматия по психологии: Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов / Сост. В. В. Мироненко; Под ред. А. В. Петровского. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Просвещение, 1987. – 447 с.

Інформаційні ресурси:

1. Електронна хрестоматія до курсу.
2. <http://psylist.net/>
3. www.koob.ru
4. psylib.kiev.ua

Навчальне видання

МАЧУШНИК Олена Леонідівна

**ПСИХОЛОГІЯ ХУДОЖНЬОЇ ТВОРЧОСТІ:
ТЕСТИ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ**

Навчально-методичний посібник

Дизайн обкладинки: О. Мачушник
Редактор: О.Мачушник
Комп'ютерне верстання: О.Мачушник

Підп. до друку